

ἐπὶ τίνα χρόνον παρὰ τὴν ἄσιανὴν παραλίαν ἦλθεν ἔπειτα καὶ ἠγκυροβόλησεν εἰς Βεσί-
κτασι (τὸ τότε λεγόμενον Διπλοκίονιον) (1), ἐπιτηρῶν ἐκεῖθεν ἔνθεν μὲν τὴν Προποντίδα,
δι' ἧς ἠδύναντο νὰ ἔλθωσιν ἐπικουραὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθεν δὲ τὸν Κερατίον
κόλπον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐναυλόχει ὁ ἑλληνικὸς στόλος, τεθωρακισμένος ὑπὸ τῆς ἀλύσεως
ἐκείνης, ἣτις ἐθραύσθη μὲν ὑπὸ τῶν σταυροφόρων πρὸ 250 ἐτῶν (Κεφ. Ζ' βιβλ. ΙΒ' τοῦ
Δ' τόμου) ἀλλὰ πρὸ 8 ἑκατονταετηρίδων εἶχε διακωλύσει τὴν εἴσοδον τῶν Ἀράβων ἐπὶ
τῶν τότε ὑπ' αὐτῶν γενομένων δύο πολιορκιῶν (Κεφ. ΣΤ' βιβλ. Θ' τοῦ Γ' τόμου) (2).

Ἐποῖα δὲ καὶ ὅποσα ἄρα γε ἦσαν τὰ ὀχυρώματα, τὰ στρατεύματα, τὰ ὄπλα καὶ
τὰ πλοῖα ὅσα ὁ Κωνσταντῖνος Παλαιολόγος ἠδυνήθη ν' ἀντιτάξῃ εἰς τὴν ἀπανταχόθεν
περιζώσασαν αὐτὸν περὶ τὴν ἐκείνην καὶ ναυτικὴν στρατιάν; Τὰ τεῖχη τῆς Κωνσταντινου-
πόλεως, μάλιστα τὰ χερσαῖα τεῖχη ἀπὸ τοῦ Ἑπταπυργίου μέχρι τῶν Βλαχερνῶν, ἠδύ-
ναντο νὰ λογισθῶσιν ὡς πρὸς τοὺς χρόνους ἐκείνους ἰσχυρότατα. Ἦσαν δὲ πρὸς τοῦτο τὸ
μέρος διπλά. Καὶ τὸ μὲν ἐνδότερον, παρατεινόμενον ἀδιακόπως καθ' ὅλον τὸ ἀπὸ τῆς
Προποντίδος μέχρι τοῦ Κερατίου κόλπου διάστημα, κατοχυροῦτο δι' 112 πύργων. Τὸ δὲ
ἐξώτερον, χαμηλότερον ὃν κατὰ τι τοῦ πρώτου ἀλλὰ δι' ἰσραϊθμῶν σχεδὸν πύργων κατη-
σφαλισμένον, διεκόπτετο μεταξὺ τοῦ παλατίου τοῦ Ἐβδόμου καὶ τοῦ Ἐγρί Καποῦ καὶ
ἔπειτα ὑψοῦτο αὖθις μέχρι τῆς τοῦ Κερατίου κόλπου παραλίας. Τελευταῖον πρὸ τοῦ
ἐξωτέρου τούτου τείχους ὑπῆρχεν ὠρυγμένη ἀπὸ τοῦ Ἑπταπυργίου μέχρι τοῦ παλατίου
τοῦ Ἐβδόμου τάφρος ἔχουσα πλάτος μὲν 42 ποδῶν, βάθος δὲ 12 ἕως 15 τῆς δὲ
τάφρου ταύτης στερεῶς ἐκτισμένης κατ' ἀμφοτέρας αὐτῆς τὰς πλευράς, ἢ πρὸς τὴν πόλιν
ὄχθη ἦτο καθ' ἓνα ἢ δύο πόδας ὑψηλότερα τῆς πρὸς τὸ πεδῖον ἐξωτερικῆς ὄχθης. Ἐκ
τούτων συνάγεται ὅτι τὸ ἀσθενέστερον μέρος τῶν χερσαίων τευχῶν ἦτο τὸ μεταξὺ τοῦ πα-
λατίου τοῦ Ἐβδόμου καὶ τοῦ Ἐγρί Καποῦ διάστημα, ὅπου οὔτε δεύτερον τεῖχος ὑπῆρχεν
οὔτε τάφρος. Πλὴν τούτου ὁ χώρος ἐκεῖνος εἶχε καὶ ἕτερον ἐλάτωμα, ὅτι ἔκειτο αὐτόθι
πρὸ τῆς πόλεως λόφος ἐξ οὗ οἱ πολέμοι ἠδύναντο νὰ προσβάλλωσι τοὺς ἀμυνομένους,
Ὅθεν ὁ Κωνσταντῖνος ἐπεχείρησε νὰ θεραπεύσῃ μέχρι τινὸς τὴν ἀσθένειαν ταύτην
ἀναθεὶς εἰς τὸν ἐνετὸν πλοίαρχον Ἀλοῖσιον Διέδον νὰ δοῦξῃ αὐτόθι διὰ τῶν πληρω-
μάτων αὐτοῦ τάφρον· ὁ δὲ, ἀρξάμενος τοῦ ἔργου τῇ 14 Μαρτίου καὶ μετὰ ζήλου ἐπι-
διώξας, συνεπλήρωσεν αὐτὸ τῇ 31, καθ' ἣν ἡμέραν, ἔπειδὴ ἐπλησίαζεν ἤδη ὁ τουρκικὸς
στρατὴς, αὐτὸς ὁ βασιλεὺς κατέλαβε τὸν προκείμενον λόφον, ἵνα μὴ ἀπόσπασμά τι τῶν
πολεμίων ἐπελθὼν ἐνοχλήσῃ τοὺς ἐργαζομένους. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι καὶ αἱ δύο ἕτεραι
πλευραὶ τοῦ τριγώνου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου περιελαμβάνετο ἡ Κωνσταντινούπολις, ἦτοι
ἡ ἀπὸ τοῦ Ἑπταπυργίου μέχρι τῆς Ἀκροπόλεως (Σαράι Μπουρνού) καὶ ἀπὸ τῆς Ἀκροπό-
λεως μέχρι τῆς ἐντὸς τοῦ Κερατίου κόλπου τρίτης γωνίας, δὲν εἶχον εἰμὴ ἓν μόνον
τεῖχος, πυργοφόρον μὲν ὡσαύτως ἀνευ ὅμως τάφρου. Ἄλλ' ἀπὸ μὲν τῆς Προποντίδος

(1) Διπλοκίονιον λέγεται παρὰ Κριτοβούλου, καὶ Διπλοῦς Κίον. Ὁ ὄρμος τοῦ Διπλοκίονιου εἶναι ὁ τῆς πάλαι Φιδαλίας καλυμμένης (Φιδαλία εἶναι ὄνομα ἀρχαιότατον ὅσον καὶ τὰ Βόσπορος καὶ Βύζας, γνωστὰ ἐν τοῖς περὶ Βύζαντος καὶ Βυζαντίου μύθοις).

(2) Ἐπὶ τῆς πρώτης μόνον πολιορκίας (672-679). Διότι κατὰ τὴν δευτέραν πολιορκίαν (717), ὡς ἐρρήθη ἐν οἰκείῳ τόπῳ, ὁ βασιλεὺς Λέων Γ' ἐπίτηδες ἤρε τὴν ἄλυσιν, ἵνα ἐλκύσῃ εἰς τὸν Κερατίον κόλπον τὸν πολυπληθῆ ἀραβικὸν στόλον καὶ κατακάυσῃ αὐτόν. Κατὰ τὴν ὑπὸ Θωμᾶ τοῦ κατὰ παδόχου πολιορκίαν (822) φαίνεται ὅτι ὁ στόλος τοῦ Θωμᾶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόλπον. Κατὰ τὸν Λεονάρδον τὸν γῆιον τῶν Ἑλλήνων πολεμιστῶν ὁ ἀριθμὸς δὲν ὑπερέβαινε τὰς 30 χιλιάδας, ὁ τῶν Βενετῶν δὲ καὶ Γενουαίων τοῦ Πιέραν καὶ τῶν ἄλλων ἐξ Εὐρώπης ἐλθόντων ἀνῆρχετο εἰς τρεῖς χιλιάδας.